

Ginnerupstenen

Af Jytte Nielsen

Mindestenen ved Ginnerup. Foto: Jens Henrik Beck.

Dette år har budt på mange jubilæer for store begivenheder i vort lands historie. Men også mindre og mere lokale ”fødselsdage” har fundet sted. Således er det 50 år siden at Ginnerupstenen blev rejst.

Hvad er Ginnerupstenen vil mange måske spørge, og med god grund. Det er en lille sten, som er opstillet ved vejgennemskæringen umiddelbart syd for Karensminde øst for Hurup. Med nutidens fart kører man forbi, uden at ænse stenen, som bærer denne lidt kryptiske inskription:

*Ginnerup
Her i nærheden
fandtes for første gang
tomter af en dansk bygd
fra romersk jernalder*

Pludselig kan man ane, at stenen måske i virkeligheden ikke kun har lokal værdi, men faktisk også har betydning på nationalt plan. I det følgende skal stenen og dens historie fortælles, i det den dækker over en ganske spændende forening, som nu for længst er opløst.

I 1916 blev der på gårdejer Jens Chr. Christensens mark i Ginnerup fundet en del potteskår og mørke pletter. Kredslæge V. Kjær i Hurup underrettede Nationalmuseet ved Sophus Muller. Denne bestemmer potteskårenes alder til romersk jernalder, d.v.s. århundrederne

umiddelbart efter Kristi fødsel. Han mener imidlertid at en udgravning vil koste mange midler og derfor nok ikke er mulig, men lover V. Kjær at sætte pladsen på Nationalmuseets erindringsliste.

Men i de følgende år bliver der alligevel gravet lidt i bopladsen, idet museumsinspektør Hans Kjær fra Nationalmuseet lavede mindre gravninger og derved opdagede at bopladsen rummede endog meget rige fund, og at pladsen var velbevaret. Dette skyldtes at husene havde haft tørvevægge, som havde tilført pladsen tykke lag, når et hus efter udstået brug blev jævnet ud. Endvidere var nogle af husene nedbrændte, og inventar m.v. ikke fjernet, men stadig bevaret i brandtomterne. Der var derfor al mulig grund til at fortsætte udgravningerne, idet man for første gang i den danske arkæologiske historie havde mulighed for at få detaljerede oplysninger om husenes indretning og inventar, samt om det forhistoriske landbrug. Til eksempel skal nævnes at det største lerkar i Europa nord for Alperne var fundet på pladsen og ligeledes var olieplanten dodder for første gang fundet i oldtidssammenhæng i Danmark.

Men som allerede Sophus Muller havde nævnt var udgravningen af en sådan plads med op til to meter tykke kulturlag en bekostelig affære. I 1926 tog en gruppe af lokale borgere initiativ til at danne en forening kaldet ”Forening til Fremme af Undersøgelserne ved Ginnerup”. På daværende tidspunkt havde Nationalmuseet

HURUP STEN- OG BILLEDHUGGERI
v. MARIUS NICOLAISEN

Faktura

Historisk Samfund.

HURUP, den 16-10-1945
Telefon 71

Mrk.	Afsendt for Deres Regning og Risiko pr.	Pris	Kr.	Ore
	1. Natursten		500	00

Bealingsbetingelser: Netto Cassa

*Billets
16/10/45
Marius Nicolaisen*

1409

Regning på Ginnerupstenen.

ofret 4000 kr. på udgravningen og var villig til at fortsætte, dog var midlerne indskrænkede så støtte udefra var nødvendig. Tilskuddet til de fortsatte udgravninger skulle således komme fra den lokale forening i form af medlemsbidrag sat til 5 kr. pr. person. Alle Thyboer blev opfordret til at tegne sig som medlem. Den 22. september 1927 stiftedes foreningen i Hurup, under medvirken af Historisk Samfund for Thy og Vester Hanherred. En ganske usædvanlig forening både hvad angår formål og virke.

I de følgende år blev udgravningen fortsat på bopladsen, med ganske betydelige fund og nye oplysninger til forståelsen af den thylandske bosættelse i jernalderen.

I begyndelsen af 1940'erne havde foreningen imidlertid udtjent sit formål og en opløsning var forestående. Eftersom Historisk Samfund for Thy og Vester Hanherred havde været medvirkende til foreningens start blev det resterende pengebeløb overdraget til Historisk Samfund til videre brug. Netop i 1940'erne rejste Historisk Samfund mange mindestene i landsdelen, og det blev derfor besluttet at bruge pengene fra Ginnerupforeningen - 943 kr. til rejstning af en mindesten ved bopladsen, samt til fremstilling af en model af et jernalderhus fra Ginneruppladsen i skala 1:10.

Denne kopi skulle så indgå i udstillingen på museet i Thisted, og være til almen beskuelse. Der var på daværende tidspunkt også planer fremme om at bygge en kopi i 1:1 på selve bopladsen af et af de udgravede huse, men det skønnedes at ville koste mindst 10.000 kr. og planerne blev skrinlagt.

I 1945 rejstes stenen af Historisk Samfund som også påtog sig vedligeholdelsen af stenen i fremtiden.

I dag står stenen og vidner om, at der på stedet lå en landsby for omkring 2000 år siden.

En landsby med indbyggere der ernærede sig ved landbrug - kornavl og husdyrhold. I dag ligger der spredte gårde på området, men under mulden ligger mange oplysninger stadig gemt til eftertiden at udforske.

Fundene fra bopladsen opbevares på Nationalmuseet, men stenen beretter om et stykke Danmarkshistorie som hører Thy til.